

1849; thi den høitærede Indenrigsminister er jo enig med os i, at Ministeriets Bevillingsmyndighed alene hviler paa den Forudsætning, at en lignende Bevillingsmyndighed faktisk har været udøvet før 1849. Naar der nu har været Spørgsmaal om at gøre denne Bevillingsmyndighed anvendelig, foreskriver det mig, at det vilde have ligget overmaade nær, og at man maa undre sig over, at det ikke er sket, at foretage denne Undersøgelse, for at Ministeriet kunde forvisse sig om, at det overhovedet havde grundlovmæssig Adkomst til at gaa den Vej. Det forholdsvis stærkeste, som den høitærede Minister har udtalt, er jo dette, at de paagjældende langelandste Procuratorer ikke efter den foretagne Forhandling om Sagen ville kunne have nor Udset til at faae deres eventuelle Andragender bevilgede i Ministeriet. Det er vist meget naturligt, men jeg skal drøft til føie, at det er ikke sikkert eller sandsynligt, at de paagjældende Procuratorer have tænkt sig, at de skulde fremkomme med Andragender om Transaktioner af den Bestaendighed. Deres Hverv er efter min Opfattelse af det Passerede væsentlig indskrænket til en Mellemhandlers mellem Hartkornsbesidderne i Sjælland og paa Øerne, nemlig til at handle med dem, der have villet sælge Hovedgaardstæt til en vis Pris, og disse Transaktioner etc, maa jeg antage, for en Del allerede skete. Nu bliver Spørgsmaalet: hvilken Ret kunne de Besiddere, der have kjøbt jydsk Hovedgaardstæt for at overføre dem til Eiendomme paa Øerne, vente at faae i Ministeriet? Det bliver altsaa ikke de paagjældende langelandste Procuratorer, der komme til at ansøge i Ministeriet, det bliver de Godseiere, som have benyttet Procuratorerne til Mellemhandlere for Erhvervelsen af jydsk Hovedgaardstæt, der eventuelt maa henvende sig for at søge Bevilling paa Transaktioner af den Bestaendighed, saa det Spørgsmaal vil ikke komme til at foreligge i den Skikkelse, den høitærede Minister foreskriver, og jeg antager derfor ikke, at den høitærede Minister vil faae Anledning til at afflaa Bøggæringer fra disse; men der vil sandsynligvis i den nærmeste Fremtid komme til at foreligge flere eller færre Tilfælde, hvor enkelte Godseiere ansøge Ministeriet om en saadan Forlægning af Hovedgaardstæt, og det vilde være mere betryggende, om den høitærede Minister havde svaret, at saadanne Andragender heller ikke efter den nu stedfundne Forhandling vilde kunne have Udset til at blive bevilgede.

Indenrigsministeren (Finzen): Jeg har tidligere fremhævet og skal tillade mig at gjentage det her, at den Bevilling, der er Tale om, er givet i Genhold til Reglerne i Grundlovens Bestemmelser, men da den ærede Forespørger rettede en Anmodning til mig om at nævne bestemte Tilfælde før 1849, hvor Sligt havde fundet Sted, svarede jeg, at jeg — ikke i Anledning af Bevillingens Udstedelse, men — i Anledning af Forespørgslenes Besvarelse ikke havde fundet Grund til at undersøge nærmere, hvorledes Pragis havde stillet sig før 1849. Hvis Forespørgslen havde givet mig Grund dertil, tvivler jeg ikke om, at jeg havde været i Stand til i Dag at underrette den ærede Forespørger om, i hvilke bestemte Tilfælde jydsk Herregaardstæt var bleven overført ved ministeriel Bevilling til Østifterne før 1849. Naar den ærede sidste Taler holdt sig til en Ytring, jeg havde brugt om de saa meget nævnte langelandste Sagførere, har min Mening naturligvis ikke været den, at jeg forudsatte, at disse Sagførere skulde søge om Approbation paa at overflytte Hovedgaardstæt fra Sjælland til Øerne, jeg forudsatte ganske vist, som den ærede Taler selv nævnedes, at de ere Kommissionærer, der kjøbe for Andre og sælge til Andre, og de Andragender, som jeg har sigtet til tidligere, og som efter min Mening kun ville have liden Udset til at blive tagne til Følge, har jeg aldrig troet vilde komme fra Sagførerne, men fra dem, som have kjøbt den omtalte Jord.

Dr. Andersen: Efter den Udtalelse, det ærede Medlem for Præstø Amts 6te Valgfreds (Vojen) fremkom med, skulde man tro, at han antager det for en stor og vigtig Ting, at Bøndergods frit kan bortforpagtes. Jeg tror dog ikke, at ret mange Gaardbrugere ville være enige med det ærede Medlem i denne Betragtning, men dersom det virkelig skulde komme dertil, at det tog et større Omfang, at Gaardene saaledes vendte tilbage til Godserne og bleve bortforpagtede paa kort Mæremaal, tror da det ærede Medlem, at der vilde være saa langt et Skridt til at komme til at forandre disse Eiendomme blot ved Omlægning af Jord fra den ene Eiendom til den anden? Dersom man paa nogle Steder gjorde dem til Huse og andre Steder til større Gaarde, vilde man saa en passende Størrelse af Forpagtergaarde i Stedet for de nuværende